

3 Rozvodovost

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v roce 2023 rozvedeno 19,5 tisíce manželství, o 2 % méně než v předchozím roce. Pokračoval tak klesající trend počtu rozvodů sledovaný již v předchozí dekádě tohoto století. Ve čtyřech pětinach se jednalo o první rozvod muže resp. ženy. Z úhrnu rozvedených manželských svazků bylo 57,9 % s vlastními nezletilými dětmi, kterých bylo v rozvedených rodinách celkem 18,0 tisíce, nejméně v historii samostatné České republiky. Při setrvání měr rozvodovosti z roku 2023 by rozvodem skončilo 37,1 % manželství, nejméně od počátku století. Průměrná délka trvání manželství do jeho ukončení rozvodem se posledních tři roky mění jen minimálně a v roce 2023 činila 13,5 roku. U 9,7 % rozvedených manželství měl alespoň jeden z manželů jiné než české státní občanství.

Počet rozvodů měl mezi roky 2014 a 2023, které ohraničují poslední desetiletí, klesající trend s průměrným meziročním poklesem o 3,5 %; mírné meziroční zvýšení bylo evidováno pouze v roce 2017 a to o 3 %. V roce 2023 bylo soudem rozvedeno celkem 19 453 manželských párů, nejméně od roku 1969. Meziročně se jejich počet snížil o 2,0 %, oproti roku 2014 celkem o 27 %.

Rozvody podle navrhovatele, pořadí a příčiny rozvratu

Rozvodové řízení ukončené v roce 2023 bylo v 54 % zahájené na základě společného návrhu obou manželů (absolutně 10 482 manželství), dalších 30 % (abs. 5 815) na návrh ženy a 16 % (abs. 3 152) na návrh muže. Tato struktura se v posledních třech letech v podstatě nezměnila¹⁵ (tab. 3.1). Společný návrh na rozvod manželství je možné podávat¹⁶ od 1. 1. 2014, statisticky je však toto třídění zachyceno až od roku 2015, kdy bylo takto iniciováno 31 % rozvodů. V dalších letech jejich podíl každoročně rostl, přičemž hned v roce 2016 se stal nově převažujícím typem návrhu (dříve převažovaly rozvody na návrh ženy).

Dlouhodobě přes 80 % rozvádějících se mužů, resp. žen, stojí u rozvodového soudu poprvé (tab. 3.1). V roce 2023 se jednalo o 15 715 mužů a 15 846 žen. Zbývá jedna pětina absolvuje svůj druhý či v pořadí vyšší rozvod (tzv. opakovaný rozvod), v roce 2023 šlo o 3 738 mužů a 3 607 žen. Meziroční úbytek rozvodů se v roce 2023 projevil jak u prvních rozvodů (u mužů o 2 %, u žen o 1 %), tak i u rozvodů vyššího pořadí (u mužů pokles o 3 %, u žen dokonce o 6 %). V detailnějším pohledu na skupiny rozvodů podle vzájemného pořadí rozvodu muže a ženy byl nejvýraznější meziroční úbytek zaznamenán u rozvodů prvního pořadí pro muže a vyššího pro ženu (o 6 %), naopak nejmírnější u rozvodů prvního pořadí pro muže i ženu (o 1 %).

Příčina rozvratu byla v roce 2023 zjišťována zhruba u třetiny rozvádějících se manželství, přesněji u 6 745 tzv. sporných rozvodů. Z toho u 5 734 (85,0 %) z nich byla evidována příčina na straně obou partnerů, u dalších 754 (11,2 %) jen na straně muže a ve zbylých 257 (3,8 %) jen na straně ženy (tab. 3.2). Od roku 2022 je přitom možné uvést až tři příčiny rozpadu manželství zvlášť jak na straně muže, tak ženy, ale v praxi je možnost identifikovat více než jednu příčinu na straně muže/ženy využívána minimálně¹⁷. Pokud byla uvedena jen jedna příčina rozpadu manželství a zjištěna na straně obou manželů, tak se ve většině případů jednalo shodně o „rozdílné názory, zájmy a postoje, vzájemné odcizení“ (abs. 4 795 rozvodů). V případech zjištěné příčiny pouze na straně muže či ženy šlo nejčastěji o nevěru (abs. 230 resp. 108 rozvodů).

¹⁵ Od 1. 1. 2022 lze nově třídít rozvody podle druhu návrhu nejen při zahájení řízení o rozvodu (viz hodnoty v textu), ale i ve vazbě na výsledek řízení o rozvodu manželství. Statistika výsledku řízení o rozvodu manželství pro rok 2023 např. udává, že 65 % manželství bylo rozvedeno na společný návrh - nesporný rozvod, 17 % manželství na návrh manželky - sporný rozvod, 9 % na návrh manžela - sporný rozvod a 8 % na společný návrh - sporný rozvod. Je tedy zřejmé, že struktura rozvodů podle navrhovatele se v průběhu rozvodového řízení může měnit.

¹⁶ Podle nového občanského zákoníku (§755–758).

¹⁷ Tři příčiny na straně jednoho z manželů byly v roce 2023 zaznamenány pouze u 19 mužů a 11 žen.

Tab. 3.1 Rozvody podle druhu návrhu a pořadí, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozvody celkem	26 764	24 313	24 141	21 734	21 107	19 846	19 453
Navrhovatel*: muž	9 710	4 517	4 246	3 758	3 445	3 202	3 152
žena	17 054	8 121	7 667	6 572	6 211	5 960	5 815
společný návrh	x	11 675	12 228	11 404	11 451	10 679	10 482
Pořadí rozvodu muže: 1.	21 391	19 677	19 506	17 612	17 120	15 985	15 715
2.	4 792	4 094	4 098	3 625	3 563	3 420	3 329
3.+	581	542	537	497	424	441	409
Pořadí rozvodu ženy: 1.	21 582	19 774	19 797	17 685	17 215	16 028	15 846
2.	4 602	4 053	3 840	3 607	3 458	3 413	3 213
3.+	580	486	504	442	434	405	394
1. pořadí muže i ženy	19 106	17 561	17 482	15 746	15 282	14 203	14 043
Vyšší pořadí muže i ženy	2 897	2 423	2 320	2 183	2 054	2 036	1 935
Vyšší pořadí muže a 1. pořadí ženy	2 476	2 213	2 315	1 939	1 933	1 825	1 803
1. pořadí muže a vyšší pořadí ženy	2 285	2 116	2 024	1 866	1 838	1 782	1 672
	% z úhrnu						
Opakované rozvody - muži	20,1	19,1	19,2	19,0	18,9	19,5	19,2
- ženy	19,4	18,7	18,0	18,6	18,4	19,2	18,5
1. pořadí muže i ženy	71,4	72,2	72,4	72,4	72,4	71,6	72,2
Vyšší pořadí muže i ženy	10,8	10,0	9,6	10,0	9,7	10,3	9,9
Vyšší pořadí muže a 1. pořadí ženy	9,3	9,1	9,6	8,9	9,2	9,2	9,3
1. pořadí muže a vyšší pořadí ženy	8,5	8,7	8,4	8,6	8,7	9,0	8,6

*Stav při zahájení řízení o rozvodu. V roce 2023 kromě uvedených tří kategorií se 4 rozvodové řízení zahájily „jinak“.

Tab. 3.2 Rozvody podle příčiny rozvratu manželství, 2023

Příčiny rozvratu manželství	Počet	Struktura (v %)			
Nezjišťovány (tzv. nesporné rozvody)	12 708	65,3	x	x	x
Zjišťovány (tzv. sporné rozvody)	6 745	34,7	x	x	x
v tom: zjištěny na straně muže	754	x	11,2	x	x
jedna příčina*	714	x	x	94,7	x
nevěra	230	x	x	x	32,2
alkoholismus, drogová závislost	157	x	x	x	22,0
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	98	x	x	x	13,7
ostatní	229	x	x	x	32,1
kombinace dvou až tří příčin	40	x	x	5,3	x
zjištěny na straně ženy	257	x	3,8	x	x
jedna příčina*	243	x	x	94,6	x
nevěra	108	x	x	x	44,4
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	42	x	x	x	17,3
nezájem o rodinu a/nebo partnera vč. opuštění soužití	27	x	x	x	11,1
ostatní	66	x	x	x	27,2
kombinace dvou až tří příčin	14	x	x	5,4	x
zjištěny na straně obou manželů	5 734	x	85,0	x	x
jedna příčina u muže i ženy* (na straně muže x na straně ženy)	5 500	x	x	95,9	x
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení x rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	4 795	x	x	x	87,2
ostatní důvody x ostatní důvody	263	x	x	x	4,8
rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení x nevěra	44	x	x	x	0,8
ostatní kombinace	398	x	x	x	7,2
kombinace min. tří příčin u muže a ženy dohromady	234	x	x	4,1	x

* Vybrány hlavní příčiny rozvratu manželství podle tří nejčetnějších u mužů a žen v roce 2023.

V roce 2022 bylo zastoupení jednotlivých příčin rozpadu manželství podobné jako v roce 2023. V předchozích letech 2014–2021 byla rovněž soudem nejčastěji shledána příčina rozvratu u obou manželů (v 91–95 % rozvodů se zjišťovanou příčinou), přičemž s velkým náskokem dominovala příčina „rozdíl povah, názorů a zájmů“¹⁸. U rozvedených manželství se zjištěnou příčinou pouze na straně muže byla nejčteněji uváděna nevěra či rozdíl povah, názorů a zájmů, pokud byla příčina rozvratu nalezena jen na straně ženy, tak téměř po většinu času převládala kategorie „ostatní příčiny“.

Rozvody podle počtu nezletilých dětí

V roce 2023 bylo rozvedeno 11 263 manželství s nezletilými dětmi (meziročně o 1,8 % méně) a 8 190 bez nezletilých dětí (o 2,2 % méně než v roce 2022). Podíl rozvodů s nezletilými dětmi z celkového počtu rozvodů se meziročně mírně zvýšil o 0,1 p. b. na 57,9 % a nijak významně nevybočoval oproti předchozím letům. V období let 2014–2022 se s výjimkou roku 2021, kdy byl vyšší (60,9 %), tento podíl pohyboval mezi 56,8–59,0 % (nejnižší v roce 2014). Celkem se v roce 2023 rozvod dotkl 17 961 nezletilých dětí, o 2,2 % méně než v předchozím roce a nejméně v historii samostatné České republiky.

Mezi roky 2014 a 2023 došlo s určitými nepravidelnostmi mezi rozvody s nezletilými dětmi k posílení zastoupení rodin se dvěma dětmi (ze 40,3 % na 43,5 %, s vrcholem 45,7 % v roce 2020) na úkor rodin s jedním dítětem (pokles z 54,3 % na 49,2 % v desetiletém horizontu). Zastoupení rozvodem rozdělených rodin s třemi a více nezletilými dětmi (tab. 3.3) zůstávalo dlouhodobě stabilní na úrovni 5–6 %, nicméně od roku 2021 se postupně zvýšilo na 7,3 % v roce 2023 a bylo tak největší od roku 1989. Průměrný počet dětí připadající na jedno rozvedené manželství s dětmi narostl z 1,52 v roce 2014 na 1,59 dítěte v roce 2023 (meziročně však došlo k mírnému poklesu o 0,01).

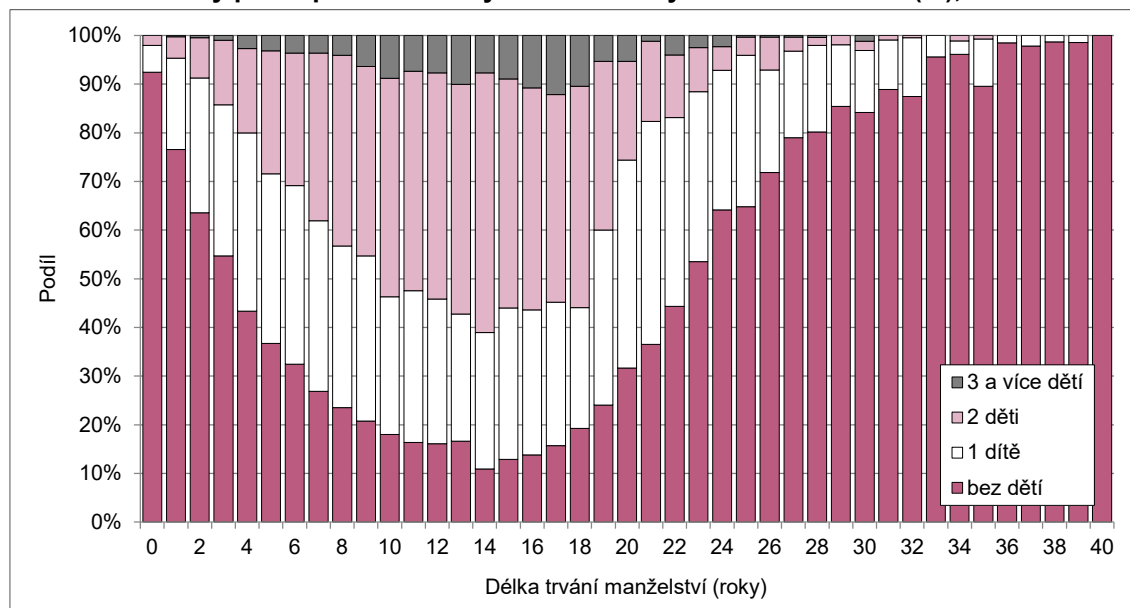
Tab. 3.3 Rozvody podle počtu nezletilých dětí, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozvody bez nezletilých dětí	11 557	10 120	9 905	9 015	8 253	8 378	8 190
Rozvody s nezletilými dětmi	15 207	14 193	14 236	12 719	12 854	11 468	11 263
v tom s 1 dítětem	8 265	7 114	6 866	6 138	6 294	5 534	5 541
s 2 dětmi	6 133	6 211	6 489	5 817	5 687	5 127	4 898
s 3 a více dětmi	809	868	881	764	873	807	824
Počet nezletilých dětí při rozvodu	23 119	22 294	22 644	20 187	20 444	18 369	17 961
Prům. počet dětí v manželstvích s dětmi	1,52	1,57	1,59	1,59	1,59	1,60	1,59
Prům. počet dětí v manželství při rozvodu	0,86	0,92	0,94	0,93	0,97	0,93	0,92
Rozvody s nezletilými dětmi (%)	56,8	58,4	59,0	58,5	60,9	57,8	57,9
v tom s 1 dítětem (%)	54,3	50,1	48,2	48,3	49,0	48,3	49,2
s 2 dětmi (%)	40,3	43,8	45,6	45,7	44,2	44,7	43,5
s 3 a více dětmi (%)	5,3	6,1	6,2	6,0	6,8	7,0	7,3

Struktura rozvodů podle počtu nezletilých dětí se významně liší podle délky trvání manželství, přičemž koresponduje s časováním rození dětí do manželství a s jejich nabýváním zletilosti (obr. 3.1). Manželské páry bez nezletilých dětí u rozvodu v roce 2023 převažovaly v nejkratších (0–5 let) a nejdelších délkách trvání manželství (po 22 a více letech), manželé se dvěma vlastními nezletilými dětmi u rozvodů v délce 8–18 let a s jedním dítětem pouze v délkách 6–7 let a 19–21 let. Rozvody manželů s rodinou tvořenou třemi a více nezletilými dětmi nedominovaly v žádné délce trvání manželství a jejich zastoupení bylo nejvyšší (10–12%) v intervalu 16–18 let.

¹⁸ Od roku 2022 platí nová verze Statistického listu o rozvodu. Kategorie příčin rozvratu manželství u rozvodů před rokem 2022 se od těch aktuálně používaných mírně liší.

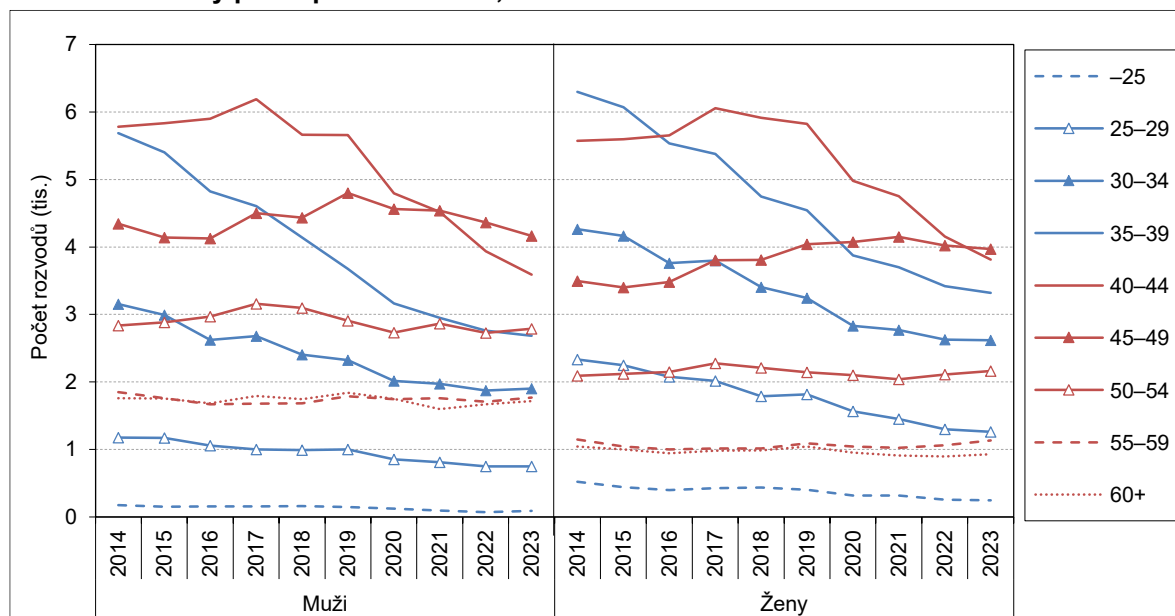
Obr. 3.1 Rozvody podle počtu nezletilých dětí a délky trvání manželství (%), 2023

Rozvody podle věku muž/ženy

V souladu se změnami ve věkové skladbě obyvatelstva, posunem vstupu manželství do vyššího věku a růstem průměrné délky trvání manželství při rozvodu docházelo mezi lety 2014 a 2023 k proměně věkové struktury rozvádějících se osob (obr. 3.2). Z pohledu pětiletých věkových skupin bylo v letech 2014–2020 nejvíce nově rozvedených mužů ve věku 40–44 let, od roku 2021 pak ve věku 45–49 let (v roce 2023 absolutně 4 164, tj. šlo o 21,4 % všech rozvedených mužů). Nově rozvedených žen bylo v letech 2014 a 2015 ještě nejvíce 35–39letých, poté sedm let převažovaly u rozvodu ženy ve věku 40–44 let a roku 2023 šlo poprvé v maximu o ženy ve věku 45–49 let (absolutně 3 969, podíl 20,4 %), i když jejich převaha nad 40–44letými byla malá (abs. 3 815 žen, podíl 19,6 %). Za tímto vývojem stálo zejména posouvání nejsilnějších generací narozených v 70. letech 20. století do vyšších věků (z pohledu intenzity rozvodovosti ta zůstává vyšší u mladších čtyřicátníků ve srovnání s těmi staršími).

Obr. 3.2 Rozvody podle pohlaví a věku, 2014–2023

Mezi lety 2014 a 2023 se mnohem výrazněji změnilo počty rozvodů v jednotlivých věkových skupinách do 45 let věku než v těch starších vybraných (obr. 3.2). Až na počet rozvodů žen ve věku 45–49 a 50–54 let šlo ve

všech případech o posun k nižším hodnotám. Nejvýrazněji, zhruba o polovinu, ubylo během deseti let rozvodů mužů a žen ve věku do 25 let (v tomto případě ale šlo absolutně o malé počty) a ve věkové skupině 35–39 let (pro každé pohlaví cca o 3 tisíce). Významné (cca o třetinu a více) byly ale i úbytky v ostatních věkových skupinách do 45 let věku, zatímco počty rozvodů ve věkových skupinách 45–49 až 55–59 let se v roce 2023 oproti těm z roku 2014 lišily o jednotky procent.

Rozvody podle délky trvání manželství

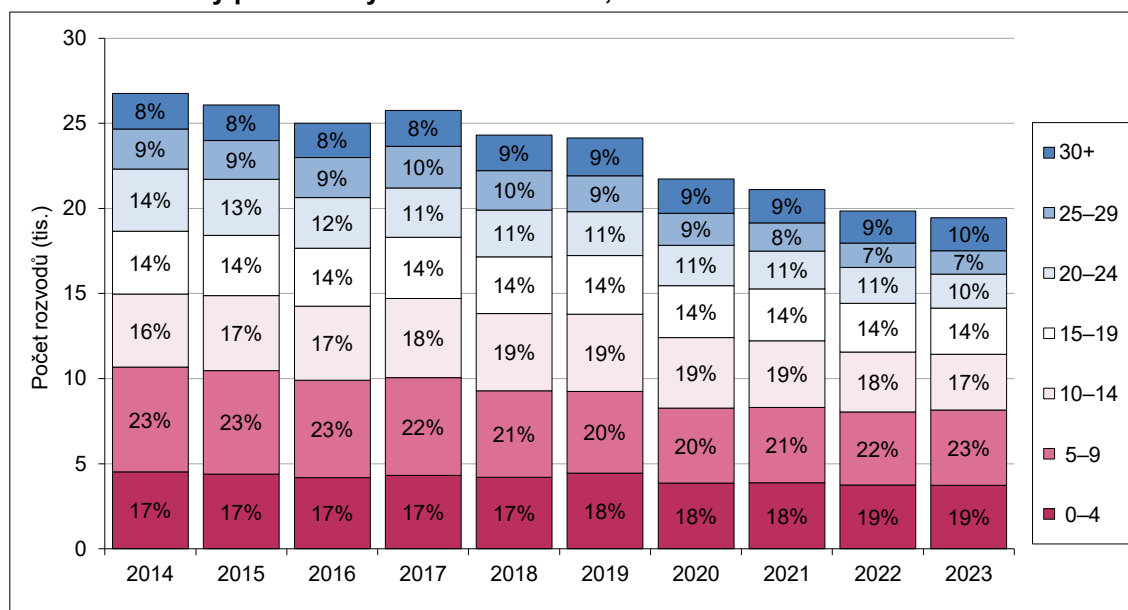
Z pohledu pětiletých intervalů délky trvání manželství při rozvodu byly v roce 2023 tradičně nejpočetnější (platí již od poloviny 90. let 20. století) rozvody po 5–9 letech manželství (abs. 4 416) a svým podílem (23 %) se nijak nevymykaly jejich 20–23% zastoupení z předešlého období 2014–2022 (tab. 3.4, obr. 3.3). Druhou nejčetnější skupinu (stejně jako v letech 2014, 2015 a 2022) představovaly rozvody do 5 let trvání manželství (abs. 3 733), jejichž 19% zastoupení bylo, stejně jako v případě první skupiny, na horní hranici intervalu hodnot z posledních deseti let (pohybovalo se v rozmezí od necelých 17 do 19 %). Třetí nejčetnější (v letech 2016–2021 druhé) byly v roce 2023 rozváděcí se manželství po 10–14 letech trvání (abs. 3 273), jejichž podíl dosáhl 17 % (v posledním desetiletí tvořily 16–19 % ročního úhrnu).

V porovnání s rokem 2022 bylo v roce 2023 více rozvodů pouze v kategorii 5–9 let trvání manželství (o 132 resp. 69), v ostatních délkách manželství došlo k meziročnímu poklesu. Nejvýrazněji absolutně i relativně ubylo rozvodů po 10–14 letech od sňatku (abs. o 257; celkově se počet rozvodů meziročně snížil o 393). Ve srovnání s rokem 2014 se počet rozvodů snížil ve všech sledovaných délkách trvání manželství, relativně nejvíce (o více než 40 %) v kategoriích 20–24 a 25–29 let po sňatku.

Tab. 3.4 Rozvody podle délky trvání manželství, 2014 a 2018–2023

Délka trvání manželství (roky)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0–4	4 523	4 195	4 450	3 870	3 873	3 753	3 733
5–9	6 153	5 091	4 800	4 396	4 424	4 284	4 416
10–14	4 298	4 532	4 534	4 146	3 927	3 530	3 273
15–19	3 682	3 343	3 444	3 057	3 052	2 853	2 727
20–24	3 659	2 734	2 590	2 368	2 226	2 106	1 988
25–29	2 343	2 328	2 097	1 869	1 641	1 444	1 371
30+	2 106	2 090	2 226	2 028	1 964	1 876	1 945
Celkem	26 764	24 313	24 141	21 734	21 107	19 846	19 453

Obr. 3.3 Rozvody podle délky trvání manželství, 2014–2023

Úroveň rozvodovosti

Při setrvání intenzit rozvodovosti v jednotlivých délkách trvání manželství na úrovni roku 2023 by rozvodem skončilo 37,1 % manželství, o 0,6 p. b. méně, než tomu bylo o rok dříve. Úroveň rozvodovosti se snížila již čtvrtým rokem v řadě (nejvýrazněji, o 4,2 p. b., v roce 2020) a byla současně nejnižší od počátku století. Klesající trend přitom vykazuje od roku 2010, kdy činila rekordních 50,0 %. V letech 2014–2019 se úroveň rozvodovosti pohybovala v intervalu 44,8–47,2 %, v roce 2020 se skokově snížila na 40,6 %, poslední tři roky se nachází pod hranicí 40 % (tab. 3.5). Průměrná délka trvání manželství do jeho zániku rozvodem měla po tři desetiletí (s menšími výkyvy) rostoucí trend, nejdelší byla v roce 2020, kdy dosáhla 13,7 let. Poté mírně poklesla a v letech 2022 a 2023 se držela na hodnotě 13,5 let. Oproti roku 2014 je tak aktuálně vyšší o 0,5 roku.

Tab. 3.5 Rozvodovost* podle délky trvání manželství, 2014 a 2018–2023

Délka trvání manželství (roky)	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	0,44	0,37	0,37	0,31	0,23	0,29	0,28
1	1,82	1,77	1,72	1,40	1,37	1,39	1,39
2	2,27	2,07	2,22	1,81	1,85	1,64	1,76
3	2,65	2,18	2,29	1,98	2,03	1,88	1,96
4	2,70	2,32	2,23	1,94	1,90	2,08	1,99
5	2,68	2,39	2,12	2,04	1,97	1,87	1,95
6	2,52	2,27	2,19	1,99	1,96	1,86	1,84
7	2,34	2,05	2,16	1,97	1,93	1,84	1,84
8	2,06	2,10	2,14	1,85	1,88	1,80	1,69
9	2,06	2,14	1,95	1,83	1,85	1,66	1,62
0–4	1,99	1,70	1,74	1,49	1,51	1,47	1,47
5–9	2,33	2,19	2,11	1,94	1,92	1,81	1,79
10–14	1,64	1,72	1,72	1,60	1,55	1,45	1,41
15–19	1,33	1,26	1,32	1,18	1,18	1,10	1,03
20–24	0,98	0,96	0,93	0,86	0,81	0,78	0,75
25–29	0,57	0,59	0,56	0,54	0,52	0,48	0,48
30+	0,24	0,26	0,28	0,25	0,24	0,23	0,24
Úhrnná rozvodovost (%)	46,7	44,8	44,8	40,6	39,7	37,7	37,1
Průměrná délka trvání manželství	13,1	13,4	13,5	13,7	13,6	13,5	13,5

* Počet rozvodů dané délky trvání manželství na sto sňatků uzavřených před daným počtem let. U intervalu 30+ let počet rozvodů vztahován k 10 příslušným sňatkovým kohortám. U pětiletých intervalů délky trvání manželství hodnota vyjadřuje průměrnou míru rozvodovosti na jeden rok v daném intervalu délky.

Pozn.: Barevně označeny nejvyšší míry rozvodovosti v daném roce.

Míra rozvodovosti je dlouhodobě nejvyšší v délce 3 až 6 let po sňatku a s prodlužující se délkou manželství klesá (obr. 3.4.). Mezi lety 2014 a 2020 její maximální výše klesla z 2,7 na 2,0 rozvodů ze sta sňatků (uzavřených před daným počtem let) a v posledních čtyřech letech se na 2% hladině drží. V roce 2023 se vrchol rozvodovosti meziročně snížil o 0,1 p. b. na 1,99 rozvodů ze sta sňatků a byl dosažen v délce 4 dokončených let od sňatku. Také u ostatních délek trvání manželství došlo mezi lety 2022 a 2023 převážně k poklesu míry rozvodovosti.

Z pohledu pětiletých intervalů délky trvání manželství měla úroveň rozvodovosti mezi lety 2014 a 2023 (zejména v druhé polovině desetiletého období) ve všech délkách klesající trend, u otevřeného intervalu 30+ let pak kolísala (v pásmu 0,23–0,28¹⁹). Nejvýrazněji se během daných deseti let změnila intenzita rozvodovosti u délky 0–4 let (z 1,99 na 1,47; relativně o 26 %) a 20–24 let (z 0,98 na 0,75; relativně o 24 %). Více než pětina bylo snížení úrovně rozvodovosti rovněž v intervalu 5–9 let (pokles o 23 %) a 15–19 let (pokles o 22 %), ve zbylých délkách 25–29 let a 10–14 let pak poklesla rozvodovost o 16 %. Meziročně se

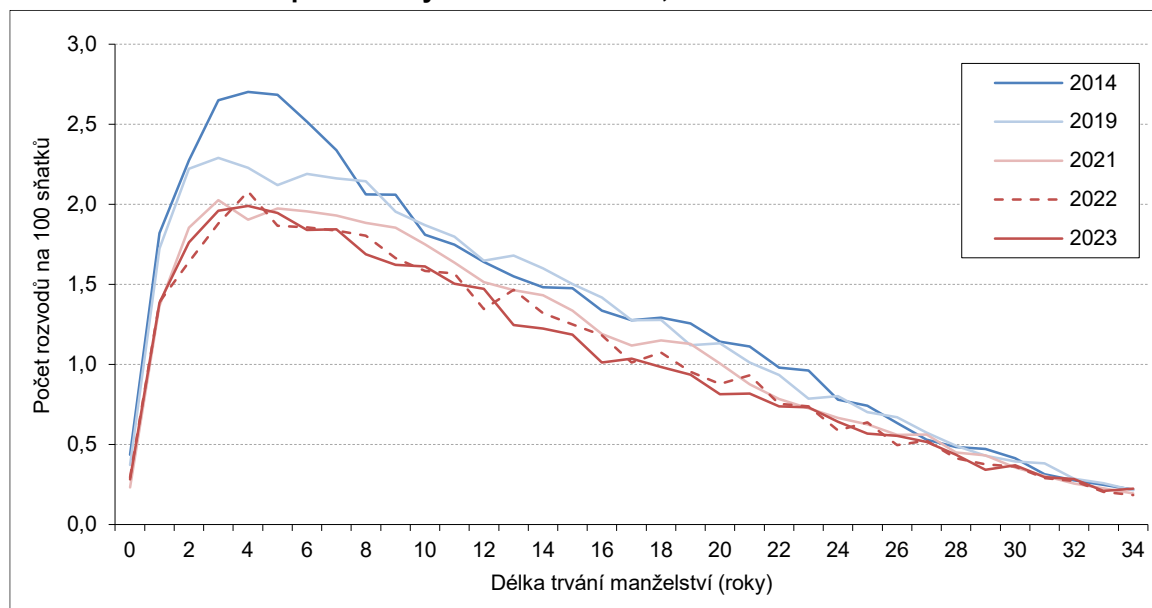
¹⁹ Počet rozvodů v dané délce trvání manželství vztahovaný k počtu sňatků uzavřených před daným počtem let, resp. v přepočtu na sto sňatků, vyjádřený jako průměrná hodnota na jednu délku/rok trvání.

míra rozvodovosti v roce 2023 snížila ve všech uvedených pětiletých intervalech o 1–6 % s výjimkou průměrné hodnoty pro interval 0–4 let, která stagnovala.

Obr. 3.4 Rozvodovost podle délky trvání manželství, 2014–2023

Rozvody cizinců

V roce 2023 bylo v ČR rozvedeno 1 893 manželství, kde alespoň jeden z manželů měl jiné než české státní občanství. Bylo to o 23 rozvodů méně než o rok dříve a jejich meziroční úbytek (o 1,2 %) byl mírnější než v případě celkového počtu rozvodů. V rámci posledního desetiletí bylo absolutně nejvíce rozvodů s cizincem mezi manželi (2 046) v roce 2015, naopak nejméně (1 765) v roce 2020. Zastoupení těchto rozvodů na ročním úhrnu se mezi lety 2014 a 2023 zvýšilo, i když nepravidelně, ze 7,1 % až na 9,7 %. Tento dosud nejvyšší podíl platil pro statistiku jak roku 2022, tak 2023.

Podobně jako u sňatků je i u rozvodů vyšší počet cizinců na straně mužů. V roce 2023 bylo u českého rozvodového soudu rozvedeno 1 332 mužů-cizinců (představovali 6,8 % ze všech rozvedených mužů) a 1 075 žen-cizinek (5,5 % ze všech rozvedených žen), dohromady tak 2 407 cizinců. Více jak dvoutisícový byl počet cizích státních občanů mezi rozvedenými manželi ve všech letech posledního desetiletí, v maximu v roce 2017 šlo o 2 466 cizinců.

V roce 2023 se ze všech rozvodů s cizinci v 43,2 % jednalo o ukončení manželství mezi Češkou a mužem-cizincem (818 rozvodů), ve 29,6 % o rozvod manželství mezi Čechem a ženou-cizinkou (561 rozvodů) a ve zbylých 27,2 % (514 rozvodů) šlo o rozvod dvou cizích státních občanů²⁰. Rozvody, kde alespoň jeden z manželů měl české státní občanství, tak ve skupině rozvodů s cizinci aktuálně (resp. poslední dva roky) představují necelé tři čtvrtiny, nicméně v předešlých letech byla jejich váha ještě vyšší, kolem čtyř pětín. V čase se totiž zvýšil podíl rozvodů dvou cizinců –výrazně zejména v roce 2022 (o 3,9 p. b. na 26,1 %), v posledním sledovaném roce 2023 pak o dalších 1,1 p. b. na zmíněných 27,2 %. O deset let dříve přitom tvořily 15,6 % celkového počtu rozvodů s cizinci.

²⁰ Na základě Nařízení Rady č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem, je možné rozvést v České republice manželství dvou manželů – cizinců, a to v případě, kdy mají manželé obvyklé bydliště v České republice, nebo měli manželé poslední společné obvyklé bydliště v České republice, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo zde má odpůrce bydliště, nebo v případě společného návrhu na zahájení řízení má alespoň jeden z manželů obvyklé bydliště v České republice, nebo má v České republice navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení. Rozvedeno v ČR může být jen takové manželství, které bylo uzavřeno v ČR anebo v ČR uznáno.

Žena s českým státním občanstvím se v roce 2023 nejčastěji rozváděla s mužem-občanem Slovenska (abs. 207), dále s občanem Ukrajiny (abs. 63) a Tuniska (abs. 52). První dvě pozice byly v posledních deseti letech neměnné, třetí příčka patřila Tunisu také v letech 2017, 2018, 2020 a 2022, zatímco v ostatních šlo buď (čtyřikrát) o občana Německa nebo (v roce 2015) Vietnamu. Muž s českým státním občanstvím stanul v roce 2023 před rozvodovým soudem nejčastěji s ženou-občankou Slovenska (abs. 222), dále Ukrajiny (abs. 142) a Ruska (abs. 39), přičemž dané pořadí od roku 2014 nedoznalo žádných změn. V Česku rozvedené manželství, kdy ani jeden z partnerů neměl české státní občanství, nejčastěji v roce 2023 představovalo manželství dvou Ukrajinců (122), dále dvou Vietnamců (abs. 102) a Slováků (abs. 81). V letech 2014–2020 a 2022 byly oproti tomu pravidelně nejčetnějším párem u rozvodů dvou cizinců dvě osoby vietnamského státního občanství a v roce 2021 se jednalo o dva občany Slovenska (rozdíly v počtech rozvodů nejsilnějších skupin však v některých letech nebyly výrazné).

Tab. 3.6 Rozvody podle státního občanství manželů, 2014 a 2018–2023

	2014	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozvody alespoň s 1 cizincem	1 894	1 978	1 930	1 765	1 854	1 916	1 893
- podíl na všech rozvodech (%)	7,1	8,1	8,0	8,1	8,8	9,7	9,7
Počet cizinců u rozvodů	2 190	2 365	2 348	2 134	2 266	2 416	2 407
Rozvody - žena ČR + cizinec	942	914	883	837	839	786	818
z toho státní občanství: Slovensko	259	273	213	258	267	235	207
Ukrajina	62	71	77	70	54	55	63
Tunisko	27	45	34	44	28	36	52
Rozvody - muž ČR + cizinka	656	677	629	559	603	630	561
z toho státní občanství: Slovensko	216	256	239	238	232	239	222
Ukrajina	190	152	150	119	134	155	142
Rusko	51	50	57	44	56	64	39
Rozvody - oba cizinci	296	387	418	369	412	500	514
z toho: oba občané Ukrajiny	35	59	60	63	83	101	122
oba občané Vietnamu	98	102	98	77	81	109	102
oba občané Slovenska	77	87	91	68	91	94	81
	Průměrná délka trvání manželství při rozvodu*						
Rozvody dvou občanů ČR	15,2	15,3	15,3	15,3	15,1	15,0	15,0
Rozvody Češky s cizincem	10,3	10,7	10,8	11,2	11,1	11,5	10,6
Rozvody Čecha s cizinkou	10,2	11,2	10,4	10,9	10,9	10,4	10,3
Rozvody dvou cizinců	11,1	11,2	11,7	11,7	11,9	12,2	10,7

Pozn.: Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2023.

* Výpočet z absolutních počtů rozvodů podle délky trvání manželství.

Rozvedená manželství s cizinci mají v průměru²¹ kratší dobu trvání než v případě manželů-dvou občanů ČR. V průměru vůbec nejkratší byla v roce 2023 rozvedená smíšená manželství jednoho českého a jednoho cizího státního občana (10,3 roku u Čecha s cizinkou a 10,6 let u Češky s cizincem), jen mírně delší (10,7 let) byla průměrná délka manželství při rozvodu dvou cizinců. Oproti tomu manželství dvou občanů Česka byla rozvedena v průměru cca o 4–5 let později (po 15,0 letech).

²¹ Výpočet průměrné délky trvání manželství při rozvodu z absolutních počtů rozvodů podle délky trvání manželství. Takto vypočtená průměrná délka byla ve sledovaném období cca o 1,5 roku vyšší než údaj uvedený v tab. 3.5 vycházející z rozložení měř rozvodovosti podle délky trvání manželství.

